

หัวข้ออบรม

๑. การไว้ทรงผม สีของผม และการประดับเครื่องประดับต่างๆ

การไว้ทรงผม

ชาย ให้ตัดผมทรงด้านข้างยาวความยาวด้านบน ๒ - ๓ ซม.

หญิง ห้ามไว้ผมเปีย ผมทรงหางม้า ผมม้า (ผมปรกหน้า) หรือผมทรงอื่นที่ไม่เหมาะสม ถ้าหากผมยาวให้ขมวดปลายผมให้เรียบร้อย ไม่ปล่อยให้ผมประปร้าหรือปรกบังจนปิดอินทรีหู หากจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ตกแต่งทรงผมประกอบก็ควรใช้กิ๊บหรือริบบิ้นขนาดเล็กที่เป็นสีเดียวกับสีผม และห้ามใช้ครีมแต่งผมหรือสารอื่นใดตกแต่งทรงผมให้มองดูแล้วเหมือนผมเปียกตามสมัยนิยมในปัจจุบัน

สีของผม ห้ามย้อมสีผมเป็นสีต่างๆ เว้นแต่การย้อมด้วยสีดำ ในการย้อมสีผมให้ย้อมเป็นสีเดียวกัน ทั้งศีรษะห้ามย้อมเป็นจุดหรือเฉพาะที่

การประดับเครื่องประดับต่างๆ (หญิง) ห้ามมิให้ใช้เครื่องอาภรณ์อันมีค่าต่าง ๆ ประดับกายนอกจากนาฬิกา และแหวนเรียบ ๆ เพียง ๑ วง และห้ามแต่งหน้าด้วยเครื่องสำอางสีเข้ม

๒. การติดป้ายชื่อ และการประดับแพรแถบย่อ

ป้ายชื่อมี ๒ แบบ คือ

๑) ป้ายชื่อที่ใช้แสดงชื่อตัวและชื่อสกุลสำหรับข้าราชการกลาโหมประจำการ นักเรียนทหาร ทหารกองประจำการ และลูกจ้างในสังกัดกระทรวงกลาโหม

๒) ป้ายชื่อที่ใช้แสดงชื่อตัว ชื่อสกุล ยศ และชื่อส่วนราชการต้นสังกัดสำหรับข้าราชการกลาโหมประจำการ นักเรียนทหาร ทหารกองประจำการ และลูกจ้างในสังกัดกระทรวงกลาโหมในโอกาสทำการฝึกหรือศึกษาอบรมร่วมกับต่างประเทศ ปฏิบัติหน้าที่ร่วมหรือเกี่ยวกับต่างประเทศหรือไปราชการต่างประเทศ

ป้ายชื่อดังกล่าวให้ทำด้วยโลหะหรือพลาสติก เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีลักษณะ ดังนี้

ป้ายชื่อตามข้อ ๑) ป้ายชื่อกว้าง ๒ ซม. ยาว ๗.๕ ซม. หนา ๐.๑ ซม. พื้นป้ายด้านที่จะสลักชื่อเป็นสีดำ มีเส้นขอบสีขาวประมาณ ๐.๑ ซม. แบบอักษร TH SarabunPSK ให้สลักชื่อตัวและชื่อสกุลเป็นภาษาไทย ด้วยอักษรบรรจงสีขาว มีขนาดสูงประมาณ ๐.๗ ซม. และไม่ต้องระบุชื่อยศ

ป้ายชื่อตามข้อ ๒) ป้ายชื่อกว้าง ๒.๕ ซม. ยาว ๗.๕ ซม. หนา ๐.๑ ซม. พื้นป้ายด้านที่จะสลักชื่อเป็นสีดำ มีเส้นขอบสีขาวประมาณ ๐.๑ ซม. แบบอักษร TH SarabunPSK แบ่งออกเป็น ๓ แถว โดยแถวบนสลักชื่อตัว และชื่อสกุลเป็นภาษาไทย ตัวอักษรบรรจงสีขาว มีขนาดสูงประมาณ ๐.๔ ซม. แถวกลางสลักเฉพาะชื่อตัวภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่มีขนาดสูงประมาณ ๐.๓ ซม. จัดให้อยู่แนวกึ่งกลางป้ายชื่อ แถวล่างมุมซ้ายสลักคำย่อยศเป็นภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีขนาดสูงประมาณ ๐.๓ ซม. โดยให้ตัวอักษรตัวแรกห่างจากขอบซ้ายและขอบล่าง ด้านละประมาณ ๐.๓ ซม. และแถวล่างมุมขวาสลักคำว่า “RTAF” โดยให้ตัวอักษรตัวแรกห่างจากขอบซ้ายและขอบล่าง ด้านละประมาณ ๐.๓ ซม. สำหรับผู้ไม่มียศไม่ต้องสลักคำย่อยศ โดยให้ติดป้ายชื่อตรงกึ่งกลางเหนือกระเป๋าบนของเสื้อด้านขวาประมาณ ๑ ซม. ในกรณีที่มีเสื้อเครื่องแบบไม่มีกระเป๋าบน ให้ติดตรงกึ่งกลางอกเสื้อด้านขวาสูงต่ำพองาม

การประดับ...

การประดับแพรแถบย่อ เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติซึ่งไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ใช้แพรแถบย่อ ซึ่งมีขนาดสูง ๑.๕ ซม. กว้าง ๓ ซม. โดยให้ประดับแพรแถบย่อตรงกึ่งกลางเหนือกระเป๋ابนของเสื้อด้านซ้าย ประมาณ ๑ ซม. ในกรณีที่เสื้อเครื่องแบบไม่มีกระเป๋ابน ให้ติดตรงกึ่งกลางอกเสื้อด้านซ้ายสูงต่ำพองามให้ติดเรียงกัน เป็นแถวตามยาว แถวละไม่เกิน ๕ แถบ

๓. การแต่งเครื่องแบบทหาร

หมวก ต้องรักษาให้สะอาด เมื่อสวมหมวกต้องสวมให้สุภาพ อย่าให้เอียงข้างภายหลัง จุ่มหน้า จนดูน่าเกลียด หมวกชนิดทรงหม้อตาลจะต้องไม่บูบู้จนเสียทรงสายรัดคางโดยปกติต้องรัดให้อยู่ระหว่างขอบหมวกด้านหน้า กับกะบังหมวกเท่านั้น ถ้าสวมหมวกอยู่จะถอดหมวกเคารพผู้ใดมิได้ และเมื่อเข้าไปในพระที่นั่ง โบสถ์ วิหาร ที่ว่าการ หรือเคหะสถานเพื่อเคารพต่อสถานที่นั้น ให้ถอดหมวก

เสื้อ ควรเป็นเสื้อที่ตัดได้เหมาะกับทรวดทรงของตนเอง และต้องซักให้สะอาดเรียบร้อยถ้าต้องสวม เมื่อใช้กางเกงสีเดียวกับสีเสื้อ ต้องคล้ายคลึงกับสีกางเกง

การใช้เสื้อชั้นใน (ชาย) ให้ระวังมิให้แขนเสื้อชั้นในแลบออกมาเกินกว่าแขนเสื้อ และให้ใส่เสื้อชั้นในสีขาว คอแหลม หรือเสื้อชั้นในอื่นใดก็ได้ แต่ต้องไม่ให้เสื้อชั้นในโผล่แลบออกมานอกเครื่องแบบ

กางเกง ควรเป็นกางเกงที่ตัดได้เหมาะกับทรวดทรงของตน อย่าให้คับหรือสั้นจนน่าเกลียด และต้องซักให้สะอาดเรียบร้อย ถ้าแต่งกับเสื้อสีเดียวกันต้องให้สีคล้ายคลึง

กระโปรง ให้ยาวคลุมเข่าไม่เกินครึ่งน่อง ชายกระโปรงไม่บานและไม่มีกระเป๋

การใช้เข็มขัด และหัวเข็มขัด ให้ใช้เข็มขัดด้ายถักสีน้ำเงินดำ หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองเป็นแบบดุนนูนหรือแบบประกอบยึด ในการคาดเข็มขัดให้ปลายสายทั้งสองข้างเก็บซ่อนอยู่ด้านหลังหัวเข็มขัด

รองเท้า ต้องขัดให้สะอาด ถ้าเป็นชนิดหนังมันก็อย่าให้แตกกระแหงเป็นเกล็ด สำหรับข้าราชการหญิง ส้นรองเท้าต้องใหญ่พอสมควร สูงไม่ต่ำกว่า ๒.๕ ซม. และไม่เกิน ๓.๕ ซม.

โดยส่วนประกอบการแต่งเครื่องแบบทหาร จะต้องเป็นไปตามที่ทางราชการกำหนดเท่านั้น มิให้ใช้ส่วนประกอบการแต่งกายตามสมัยนิยม เช่น กางเกงต้องไม่เป็นกางเกงเอวต่ำ รองเท้าสุภาพสตรีต้องไม่เป็นรองเท้าส้นแหลมหรือทรงสมัยนิยม เป็นต้น

๔. การแต่งเครื่องแบบมาปฏิบัติราชการ

ข้าราชการชาย แต่งเครื่องแบบปกติเทาคอพับ

ข้าราชการหญิง

- แต่งเครื่องแบบปกติคอพับ

- แต่งเครื่องแบบปกติเทาคอแบะปล่อยเอว

ลูกจ้างประจำชาย แต่งเครื่องแบบชุดเสื้อคอพับสีเทา

ลูกจ้างประจำหญิง

- แต่งเครื่องแบบชุดเสื้อคอพับสีเทาหรือสีขาว
- แต่งเครื่องแบบชุดเสื้อคอเปิดสีเทาหรือสีขาวแบบปกคอแหลมแขนสั้น

พนักงานราชการชาย แต่งเครื่องแบบชุดเสื้อคอพับสีเทา

พนักงานราชการหญิง

- แต่งเครื่องแบบชุดคอพับสีเทาหรือสีขาว
- แต่งเครื่องแบบชุดเสื้อคอเปิดสีเทาหรือสีขาวแบบปกคอแหลมแขนสั้น

ลูกจ้างชั่วคราวชาย แต่งเครื่องแบบเช่นเดียวกับลูกจ้างประจำชาย เว้นแต่ไม่ติดเครื่องหมายสังกัด และไม่สวมหมวก

ลูกจ้างชั่วคราวหญิง แต่งเครื่องแบบเช่นเดียวกับลูกจ้างประจำหญิง เว้นแต่ไม่ติดเครื่องหมายสังกัด และไม่สวมหมวก

สำหรับการแต่งเครื่องแบบของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่พิเศษ ผู้ควบคุม หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ฝึกทหาร ผู้ปฏิบัติหน้าที่เวรรักษาการณ์ ให้แต่งเครื่องแบบตามข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งที่กำหนดไว้ในเรื่องนั้น ๆ

๕. การแต่งกายชุดปฏิบัติราชการอื่น ๆ

ชุดบิน สำหรับผู้ทำการในอากาศ ให้ใช้ในโอกาสดังนี้

- เป็นเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยานพระราชพาหนะของ ผ.๒๐๑ บ.๒ และเป็นเจ้าหน้าที่ประจำ บ.๘ ของ ผ.๖๐๑ บ.๖ กรณีใช้เป็นอากาศยานพระราชพาหนะ (ใช้หมวกหนีบ)
- ขณะทำการบิน หรืออยู่บริเวณฝูงบิน หน่วยบิน หรือกองบิน
- ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการที่ต่อเนื่องกับการทำการบิน
- ระหว่างการฝึกกร่วม หรือฝึกผสม หรือฝึกกร่วมผสม
- ใช้ในโอกาสไปปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบสวนและวิเคราะห์หาสาเหตุอากาศยานอุบัติเหตุเฉพาะเจ้าหน้าที่ด้านนิตยการบินของสำนักงานนิตยการทหารอากาศ ที่เป็นเหล่านักบิน

ชุดช่าง ให้ใช้ในขณะปฏิบัติหน้าที่ช่างภายในบริเวณฝูงบิน หน่วยบิน หรือกองบินหรือภายในเขตของหน่วยงานเท่านั้น เว้นแต่การปฏิบัติหน้าที่ช่างมีความต่อเนื่องไปยังนอกบริเวณฝูงบิน หน่วยบิน กองบิน หรือนอกเขตหน่วยงานให้คงใช้ชุดช่างนี้ได้

เสื้อคลุมแพทย์ ให้ใช้ในขณะปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล

ชุดคลุมท้อง ข้าราชการ ลูกจ้าง หรือพนักงานราชการหญิงที่มีครรภ์ตั้งแต่ ๓ เดือนขึ้นไปให้งดแต่งเครื่องแบบ โดยให้แต่งกายชุดคลุมท้องสีขาวหรือสีเทามาปฏิบัติราชการ

ชุดผู้ป่วย ข้าราชการที่เจ็บป่วยแต่ยังสามารถมาปฏิบัติราชการได้ ให้แต่งกายชุดผู้ป่วยมาปฏิบัติราชการ ดังนี้

- ข้าราชการชาย ใช้กางเกงขายาวสีเทาตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เสื้อเชิ้ตแขนสั้นสีขาว เข็มขัดที่ไม่ใช้ส่วนประกอบของเครื่องแบบ และใช้รองเท้าตามความเหมาะสมกับลักษณะของการป่วย

- ข้าราชการหญิง ใช้กระโปรงสีเทาตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เสื้อเชิ้ตแขนสั้นสีขาว เข็มขัดที่ไม่ใช้ส่วนประกอบของเครื่องแบบ และใช้รองเท้าตามความเหมาะสมกับลักษณะของการป่วย

๖. การประดับเครื่องหมายแสดงความสามารถหรือเครื่องหมายอื่นๆ การพกพาโทรศัพท์มือถือและ สะพายกระเป๋าหรือเป้

การประดับเครื่องหมายแสดงความสามารถหรือเครื่องหมายอื่นๆ ให้ผู้มีสิทธิประดับตามที่กำหนดไว้ในคำสั่ง โดยใช้ประกอบกับเครื่องแบบและให้ประดับเหนือกึ่งกลางกระเป๋าให้ประดับเหนือเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือแพรแถบย่อหรือป้ายชื่อ โดยประดับเหนือขึ้นไปอีก ๑ ซม.

การพกพาโทรศัพท์มือถือ กำหนดให้ใช้โทรศัพท์มือถือ ที่มีสีกลมกลืนกับเครื่องแบบสีเทา ห้ามใช้สี ที่ฉูดฉาดและให้ใช้ของโทรศัพท์ที่เป็นสีดำ สีน้ำเงินดำ หรือสีเทา กรณีที่ใช้กับเครื่องแบบฝึกสีพรางหรือ เครื่องแบบสนามสีพราง จะใช้ของโทรศัพท์สีพรางที่กลมกลืนกับเครื่องแบบก็ได้

การสะพายกระเป๋าหรือเป้ ขณะแต่งเครื่องแบบห้ามสะพายกระเป๋าหรือเป้ตามสมัณนิยม เว้นแต่ขณะขับขี่ รถจักรยานยนต์หรือจักรยาน สามารถสะพายกระเป๋าหรือเป้ที่มีสีกลมกลืนกับเครื่องแบบ (สีดำ สีเทา หรือสีน้ำเงิน ที่ไม่มีลวดลายและเครื่องประดับใด ๆ) นอกจากนี้ให้ใช้การถือตามปกติ

๗. การใช้เครื่องประดับติดหรือทับเครื่องแบบทหาร

ตามกฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พ.ศ.๒๔๗๗ ว่าด้วย เครื่องแบบของข้าราชการทหาร ห้ามมิให้ใช้เครื่องประดับอย่างอื่นติดหรือทับเครื่องแต่งกายของทหารเว้นแต่ เครื่องหมายนั้นได้มีระเบียบบ่งไว้ในพระราชบัญญัติ หรือในกฎข้อบังคับของทหารให้ประดับนั้นแต่ปรากฏว่า มีผู้ใช้เครื่องประดับต่าง ๆ เช่น แหวนหรือเครื่องหมายอื่น ๆ ซึ่งมีได้กำหนดไว้ในที่ได้กล่าวมาแล้วหรือที่ รมว.กห. มิได้อนุญาต นับว่าเป็นการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมผิดด้วยพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร ฉะนั้นจึงขอ ชี้แจงดังต่อไปนี้

๑. เครื่องหมายใด ๆ ซึ่งจะติดทับเครื่องแบบทหารได้นั้น ต้องมีบ่งไว้ในพระราชบัญญัติหรือกฎข้อบังคับ ของทหาร หรือที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอนุญาตให้ประดับได้เท่านั้น

๒. เวลาเข้าไปในงานใด ๆ เมื่อสมาคมนั้นมีเครื่องหมาย ก็อนุญาตให้ประดับเครื่องหมายของสมาคมนั้นได้ ในโอกาสที่ไปในงานเกี่ยวแก่สมาคมนั้น

๓. ในโอกาสที่ไปในงานใด ๆ ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราว และมีเครื่องหมายสำหรับงานนั้นด้วย ก็อนุญาตให้ ประดับเครื่องหมายที่กล่าวมานี้ทับเครื่องแบบทหารได้เฉพาะภายในขอบเขตของงานนั้น ๆ

๘. สิทธิและโอกาสในการแต่งเครื่องแบบทหาร

- ทหารกองประจำการ นักเรียนทหาร และทหารประจำการ แต่งเครื่องแบบทหารได้ทุกโอกาส
- ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นว่าที่ยศนายทหารสัญญาบัตรชั้นใด ให้แต่งเครื่องแบบและประดับเครื่องหมายยศ เช่นเดียวกับนายทหารสัญญาบัตรชั้นนั้น
- นายทหารนอกกอง ราชองครักษ์พิเศษ นายทหารพิเศษ และผู้บังคับการพิเศษมีสิทธิแต่งเครื่องแบบ เช่นเดียวกับนายทหารประจำการได้ทุกโอกาส

- พลทหาร และนายทหารประทวนนอกประจำการ แต่งเครื่องแบบทหารได้เฉพาะในโอกาสต่อไปนี้ คือ

๑. ถูกเรียกระดมพล
๒. ถูกเรียกเข้ารับราชการทหาร

- พลทหาร และนายทหารประทวนนอกประจำการผู้ได้รับพระราชทานเหรียญกล้าหาญตามกฎหมายว่าด้วยเหรียญกล้าหาญหรือเหรียญชัยสมรภูมิตามกฎหมายว่าด้วยเหรียญชัยสมรภูมิ หรือเหรียญอื่นใดซึ่งผู้ได้รับมีสิทธิเช่นเดียวกับผู้ได้รับพระราชทานเหรียญดังกล่าวแล้วมีสิทธิแต่งเครื่องแบบทหารได้เฉพาะในโอกาสที่ได้รับเชิญไปร่วมงานต่อไปนี้ คือ

๑. งานพระราชพิธี หรือรัฐพิธี
๒. งานต่าง ๆ ของทหาร
๓. งานซึ่งเกี่ยวกับราชการ
๔. งานพิธีอันมีเกียรติทั่ว ๆ ไป

- นายทหารสัญญาบัตรนอกประจำการ มีสิทธิแต่งเครื่องแบบทหารได้ทุกโอกาส

- การแต่งเครื่องแบบทหารของพลทหาร นายทหารประทวนนอกประจำการ และนายทหารสัญญาบัตรนอกประจำการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งของทางราชการทหาร ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดหรือประพฤติตนไม่สมเกียรติของทหาร ก็หมดสิทธิในการแต่งเครื่องแบบทหารตั้งแต่วันที่ทางราชการทหารสั่งห้าม

๙. ห้ามแต่งเครื่องแบบไปในโอกาสที่ไม่สมควร

ห้ามข้าราชการ พลทหาร และลูกจ้าง แต่งเครื่องแบบไปประกอบอาชีพส่วนตัว เช่น ขับรถรับจ้าง ประกอบการค้าขาย หรือทำธุรกิจอื่น ๆ

ห้ามข้าราชการ พลทหาร และลูกจ้าง แต่งเครื่องแบบไปทำงานให้กับบริษัท หรือห้างร้านต่าง ๆ ที่ได้รับการว่าจ้างหรือได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ หรือที่ปรึกษาของบริษัท

ห้ามข้าราชการ พลทหาร และลูกจ้าง แต่งเครื่องแบบเข้าไปในสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เช่น ผับ คอฟฟี่ช็อป ค็อกเทลเล้าท์ คาราโอเกะ หรือสถานบริการอาบอบนวดต่าง ๆ เป็นต้น

ห้ามนายทหารประทวน และลูกจ้างแต่งเครื่องแบบไปเสพสุราตามร้านอาหารต่าง ๆ ที่มีใช้สโมสรของทางราชการทหาร ทั้งในเวลาราชการ และนอกเวลาราชการ

๑๐. ความผิดเกี่ยวกับการแต่งกาย

๑. ไม่แต่งเครื่องแบบในขณะที่ปฏิบัติราชการ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
๒. แต่งเครื่องแบบไม่ถูกต้องหรือไม่เรียบร้อย
๓. แต่งเครื่องแบบไม่พกบัตรประจำตัวข้าราชการกลาโหม
๔. แต่งเครื่องแบบโดยใช้เครื่องประดับไม่เป็นไปตามที่ทางราชการกำหนด
๕. ไม่สวมหมวกขณะแต่งเครื่องแบบโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

๖. ทหารชายไว้ทรงผมไม่เป็นไปตามรูปแบบที่ทางราชการกำหนด

๗. ทหารหญิงไว้ทรงผมไม่เป็นไปตามรูปแบบที่ทางราชการกำหนด

ความผิดกรณีดังกล่าวมีโทษตั้งแต่ ภาควัตถุจนถึงขังไม่เกิน ๗ วัน

เอกสารอ้างอิง

- คำสั่ง กท ที่ ๘๘/๓๔ เรื่อง การแต่งเครื่องแบบและการไว้ทรงผมของทหารหญิง
- ระเบียบ กท.ว่าด้วยป้ายชื่อติดเครื่องแบบ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๖๑
- ระเบียบ ทอ.ว่าด้วยการแต่งกาย พ.ศ.๒๕๕๓
- กฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๔๙) ว่าด้วยสิทธิและโอกาสในการแต่งเครื่องแบบทหาร
- อนุมัติ ผบ.ทอ.(รอง ผบ.ทอ.ทำการแทน) เมื่อ ๓ ส.ค.๕๘ ทำหนังสือ กพ.ทอ.ที่ กท ๐๖๐๓.๔/๕๘๑๑ ลง ๒๙ ก.ค.๕๘ เรื่อง ห้ามแต่งเครื่องแบบไปในโอกาสที่ไม่สมควร
- คำชี้แจงทหาร ที่ ๑๐/๑๕๖๑๓ ลง ๑๙ ก.พ.๗๙ เรื่อง การใช้เครื่องประดับติดหรือทับเครื่องแบบทหาร ๒๔๗๙